

Múdrost' a dobro človeka je v základoch Waldorfských škôl... (Waldorfské školy – školy múdrosti a dobra...)

Predslov *Prof. PhDr. Mirona Zelinu, DrSc.*, dekana Pedagogickej fakulty
Univerzity Komenského k učebným osnovám pre waldorfské školy.

Veľké ciele civilizácie, ľudstva aj konkrétneho človeka vždy lákali a lákajú pedagóga, aby hľadala spôsoby, ako veľké ciele uskutočniť...

Podobnou veľkou výzvou pre výchovu je púštilská sila barbarstva, ktorá s vekmi neutícha, ale nadobúda na sile a prejavuje sa novými formami, formami nebezpečnejšími ako boli predchádzajúce...

Rudolf Steiner (1861 – 1925) bol jedným z veľkých mysliteľov a reformátorov výchovy a keď v roku 1919 založil v obci Waldorf prvú školu svojho typu, asi netušil, že aj po skoro sto rokoch sa na jeho myšlienky, školu a spôsob edukácie nezabudne. Steinerova pedagogika inšpirovala a dodnes inšpiruje mnohých novátorov vzdelávania a výchovy a veľká rozmanitosť koncepcií, alternatívnych škôl sa stala skutočnosťou aj pod vplyvom tohoto veľkého mysliteľa a pedagóga. R. Steiner mal odvahu rozbiť starý systém nahliadania na podstatu výchovy, na jej filozofiu, ale mal odvahu aj nachádzať a realizovať nové formy výchovy a vzdelávania v praxi, napríklad dôraz na témy, epochálne vyučovanie a nie rozvrh, dôraz na osobnosť žiaka a nie na vedomosti, akcent na prežívanie a nielen výkony, hľadanie odpovedí po zmysle ľudského života a odtiaľ až nachádzanie odpovedí, akú výchovu realizovať. Jeho antropozofia je oslava možností vychovať múdreho človeka, ale samotná múdrost' netvorí úplnosť človeka, k tomu pristupuje umenie, príroda, oslavy, rituály, medziľudské vzťahy, teda ľudské city, túžby a hodnoty, ktoré sú v konečnom zmysle určujúcimi silami, či človek pôjde po ceste do výšin, alebo zameria svoje bytie na stagnáciu roviny, alebo dokonca na cestu do hĺbín bahna.

Steinerov pedagogický systém nadobúda na závažnosti najmä v posledných rokoch, kedy sa dosť výrazne zhoršuje správanie detí a mládeže. Nie je dnes nič neobvyklé, že sa deti netešia na školu už v prvých triedach, že nemajú radi učiteľov, poznávanie, že strach, úzkosť a hrozby sú sprievodnými a stálymi psychickými stavmi žiakov na vyučovaní, že už v ranej mladosti berú drogy, stávajú sa gamblermi a závislými na televízii a počítačoch – proti tomuto všetkému bojuje Steinerova pedagogika.

Steiner podporuje svojím systémom budovanie slobody človeka a to tým, že sa deti vychovávajú k vlastným voľbám, výberom, že väčšiu slobodu má aj samotný učiteľ. Sloboda hlásaná vo Waldorfských školách podporuje aj pluralizmus predstáv o výchove vôbec. Steinerova pedagogika sa nevzdáva morálnej a kultúrnej edukácie. Neverí na direktívne manipulovanie s dieťaťom ako na cestu k slobode a tvorivosti detí a učiteľov. Neverí na vzdelávacie úspechy učiteľa, ktorý nemá radosť z učenia, výchovy. Verí v to, že tolerantné zaobchádzanie s názormi a hodnotami predstavuje úlohu pre vzdelávanie a výchovu, pretože len tak je možné prekonať prainštinky zla v človeku a len tak je možné odolať manipulátorským spôsobom správania diktátorov všetkého druhu. Verí, že

k uchovaniu slobody a tvorivosti patrí aj sebaovládanie a sebakontrola, ktorým sa treba naučiť!

Asociácia priateľov slobodných waldorfských škôl na Slovensku rozvíja myšlienky R. Steinera, iniciuje vznik nových waldorfských škôl, podporuje školy, ktoré sa snažia vychovávať deti v intenciách jeho filozofie a praxe. Je to záslužná činnosť, podobne ako materiál, ktorý práve dostávate do rúk. Podobne sa snaží najnovšia pedagogická odborná literatúra (pozri napr. knihu "Alternatívne školstvo"), ale aj koncepcia rozvoja výchovy a vzdelávania na Slovensku – projekt MILÉNIUM – zdôrazňovať význam, poslanie a nezastupiteľné miesto alternatívnych škôl, medzi ktoré patria aj waldorfské školy. Každá alternatívna škola, každá novšia koncepcia výchovy, predstavujú možnosť porovnávania, súťaže a hľadania lepších spôsobov poľudštenia človeka a jeho prípravy pre život vo veľmi dynamickej a náročnej budúcnosti. Lebo ako povedal už Erasmus:

*"Najväčšia nádej národa
je v správnej výchove detí."*

Prof. PhDr. Miron Zelina, DrSc.